

**Posudek oponenta na diplomovou práci Václava Janoščíka „*Pojem autonomie (k předpokladům moderní subjektivity a dějinnosti práva)*“**

Pojem autonomie patří ke klíčovým pojmům práva. V soukromém právu se s ním setkáme v podobě autonomie vůle. Na jejím podkladě a v mezích kogentních ustanovení mohou subjekty disponovat věcmi, uzavírat kontrakty, rozhodovat o svých smluvních partnerech i určovat obsah smluv. Autonomie vůle jako projev svobody je spolu s rovností základem celého soukromého práva. Ve veřejnoprávní oblasti označuje autonomie správněpolitické uspořádání, které umožňuje autonomní jednotce utvářet život ve vlastní režii, jak to odpovídá moderním požadavkům demokratizace a decentralizace.

Pojem autonomie ovšem není jen pojmem čistě právním – je průsečíkem světa práva, morálky a politiky. Stal se proto i předmětem úvah řady myslitelů různých společenskovědních oborů řešících problém lidské svobody a jejích atributů. A právě touto optikou se rozhodl pojmem autonomie zabývat Václav Janoščík ve své diplomové práci nazvané „*Pojem autonomie (k předpokladům moderní subjektivity a dějinnosti práva)*“ a předkládané k absolutoriu oboru právo a právní věda na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Cílem práce mu bylo postihnout pojem autonomie v jeho komplexnosti – tedy co do struktury a genealogie – a objasnit dopad jeho historických a diskurzivních proměn na podobu moderního práva a právního myšlení.

Autor se nejprve snaží „načrtnout nosné pozice pojmu autonomie uvnitř těch nejdůležitějších diskurzivních horizontů“. Řadí k nim analytickou filozofii práva (Hart), filozofii dějin (Heidegger, Kosík), sociální teorie (Kosík, Castoriadis), historii (Gauchet), dějiny idejí (Henrich, Habermas) (první část práce). Poté se obrací zpět, proti proudu času, a věnuje se Aristotelovi, Hobbesovi a Rousseauovi a Kantovi (druhá část práce). V poslední, třetí, části se autor pokusil „zhodnotit konceptuální práci na pojmu autonomie na úrovni metodologie právní filozofie“.

Jak se autorovi podařil jeho velkoryse pojatý záměr? Domnívám se, že autor správně vystihl význam a multidimenziálnost pojmu autonomie. S využitím naší i cizí literatury a při kombinaci různých metod výzkumu prokázal nezbytnou souvislost vývoje právněfilozofického a společenskovědního myšlení. Práce přináší také nové pohledy na sledovanou problematiku dané mezioborovou orientací a obohacuje čtenáře tím, že se „záměrně vymyká standardu právní nauky“. I po stránce jazykové a technické je práce na patřičné úrovni.

Za nedostatek považuji přílišnou tematickou rozbíhavost práce. Autor se někdy dostává do oblastí, které s právem a jeho utvářením vlastně ani nesouvisí. V záplavě různých úhlů pohledu na autonomii neklade patřičné akcenty na to podstatné, co podnítilo uznání práv humanity a co stálo u zrodu systému moderního pozitivního práva – na Kantovo učení o důstojnosti člověka a kategorickém imperativu.

Problematická se jeví schematičnost výkladu. Ten připomíná stavebnici skládanou čistě účelově na půdorysu porovnání dvojic myslitelů. Práce se rovněž drží jen pohybu idejí bez zřetele k proměnám společenského kontextu a mnohdy je pouhým „převyprávěním“ použitých pramenů. Tím, že autor nepostupuje chronologicky, je pak čtenář uvržen ve zmatek.

Traktovat problematiku chronologicky mohlo autora přivést k obecněji platným závěrům o problematice subjektivity. Mohl sledovat proces individualizace člověka, jak jej ve svých pracích popisuje F. Šamalík (bohužel autorem necitovaný). Na závěr se pak mohl zamyslet nad tím, zda došlo k „smrti subjektu“ a ztroskotání moderního mýtu o dospělosti a nezávislosti člověka, jak tvrdí postmodernisté.

Přes uvedené nedostatky práci hodnotím kladně. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikaci „velmi dobře“.

Praha, 7. 11. 2011

Doc. JUDr. PhDr. Pavel Maršálek, Ph.D.